

עבודת השם

פירוש "תלמוד"

תלמידי רבנו הגאון ר' אליהו לאפיאן זצ"ל מספרים ברטט כיצד היה מדבר על חטא לשון הרע בהתרגשות שיצאה ממעמקי הלב ושואג כארי: "אבל חטא הלשון נורא מאוד!" וחוזר ואומר: "חטא הלשון נורא מאוד! נורא מאוד חטא הלשון! אף אחד אינו בא להגן ולסגור על החוטאים בחטא זה!" והיו הדברים מרטיטים את לב השומעים והכל עמדו נפעמים לנוכח חרדת הדין ויראת החטא אשר השתקפו בהודעותיו הגדולה ובהתרגשותו הרבה של רבנו זצ"ל. אכן מה נורא חטא הלשון! ועל כן עשה לנו הקב"ה מחסומים וגדרים לשמור על הלשון: את השיניים ואת השפתיים שתי חומות בצורות היכולות לסגור על הלשון. אך חומות אלו יכולות בנקל להתמוטט אם לא יודעים כיצד לשמור עליהן ועל האדם לשלוט עליהן.

המגיד מדובנא בספרו "אהל יעקב" מסביר את העניין עפ"י משל: משל לשני שכנים עניים, אחד מהם היה חוטב עצים והשני היה גנב, והיו לזה בנות ולזה בנות. כאשר הגיעו בנותיו של חוטב העצים לפרקן השיא אותן אביהן ברוב פאר והדר, ואילו הגנב לא היה לו ממון להשיא את בנותיו ונשארו בתולדות וקנות. הפציר הגנב בשכנו שיסביר לו איך הצליח להשיא את בנותיו ולתת להן נדוניא, בשעה שהוא עני ואביון כמוהו? השיב לו חוטב העצים, שמנהגו הוא שבו שנוהג לו ילד, עושה לעצמו תיבה קטנה (קופה) סגורה במסגר, ויום יום הוא נותן בתוכה אגורה אחת, ועד שיגיע לפרקו כבר יש לו עבורו כל צרכי הנישואין. חוטב העצים הציע לשכנו שיעשה כן גם הוא, ודיינו שיעשה ארגו קטן סגור במסגר וייתן בתוכו מידי יום מטבע עד שיתמלא. כששמע הגנב את דבריו ואת עצתו, צחק מאוד ואמר: "העצה הזאת טובה רק עבורך, כי כאשר תיתן את המטבע לתוך הארגו הסגור, יהיה מונח עד שיגיע הילד אל פרקו, ואין חשש שתפתח אותו לפני הזמן גם אם תהיה רחוק, אבל אנכי הלא גנב אני, ואני פותח מסגרות נעולות אשר סגרו אחרים, וכל שכן מסגר קטן זה אשר אני עשיתי, שבוודאי שאני אפתח אותו כאשר אהיה רחוק לכסף".

והדברים ברורים: מי ששומר על תורה ומצוות יכול לעשות לעצמו מסגרת גם לפיו, והוא בוודאי גם יוכל לשמור אותה. אך מי שעובר על מסגרות אשר גדרה התורה, גם את שתי החומות הבעורות הבאות להגן על הלשון ישבור בקלות. (אור הניאל)

דין בעלי לשון הרע דינם שווה כמו המינים והאפיקורסים וכופרים בתורה ובתחיית המתים ובביאת הגואל אשר אין להם חלק לעולם הבא. (הרמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ג).

"וְעִשִּׂיתָ אֶת־מַעַל הָאִפּוּד, כְּלִיל תְּבִלָּת. (תצווה כה, לא) המעיל מכפר על לשון הרע ולא רק הכהן היה מכפר בעבודתו אלא גם בגדיו למשל המיצנפת שבראשו הייתה לתפארת כפרה על עוון הגאווה שידע האדם מה למעלה מימנו ולא יסתובב כמו ארון עולם. הגמרא (כתובות ח) אומרת: "כל המגבל פיו או מוציא דבר נבלה מפיו אפילו אם נגזר עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה נהפך עליו לרעה" חוץ מאשר העונש הנורא שהאדם מחליש מאוד את כוח הפה וממילא דבריו לא נשמעים אצל הקב"ה. פיו של האדם ממוקם הוא למעלה מעשרה טפחים, כאשר יוצאים מפיו אך ורק דברי קדושה וטהרה מיד השכינה נקשרת בו, שהרי לא ירדה שכינה למטה מעשרה טפחים, ולכן הפה נקרא "היכל ה'". לפי שדרכו נכנסת ויוצאת השכינה מהאדם. אולם כאשר הפה פגום אין הקב"ה שורה שם לכן אין דבריו נשמעים. מה שעל האדם לעשות הם גדרים וסייגים לכל אמירה ודיבור היוצא מפיו. לזה מה שנאמר "סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ומצוותיו שמור כי זה כל האדם" מי שיש לו ידאת שמים דבריו נשמעים.

כותב הגר"א באגרתו ומביא מדברי הוזהר"ק: "ומה לי להאריך בזה העון והחמור מכל העבירות 'כל עמל אדם לפי' (קהלת ו,ו) אמרו חז"ל שכל מצוותיו ותורותיו של אדם אינו מספיק למה שמוציא מפיו מה אומנותו של האדם בעוה"ז? ישים עצמו כאלם (חולין פט) וידביק שפתותיו כשתי ריחיים. וכל כף הקלע הכל בהבל פיו של דברים בטלים ועל כל דיבור הבל צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו, וכל זה בדברים יתרים. אבל בדברים אסורים כגון לשה"ר וליצנות ושבועות ונדרים ומחלוקת וקללות, ובפרט בביה"כ בשבת וביו"ט על כל אלה צריך לירד לשאול למטה הרבה מאוד ואי אפשר לשער גדול הצרות והיסורין שסובל בשביל דיבור אחד!"

17:12	כניסת השבת
18:11	צאת השבת
17:34	שקיעה
18:46	ר. תם
6:20	הנץ

הפסוק: "אתה בן אדם הגד"

הדבר מבהיל! הרמב"ם הפוסק הגדול העתיק את דברי חכמינו הקובעים שבעל לשון הרע אין לו חלק לעוה"ב, לא יועילו כל טענותיו של האדם למעלה, בעולם האמת יפורדו אותן אחת לאחת. אדם המדבר לשון הרע משחק באש, בלבנה רותחת, ולא בחינם אמר שלמה המלך "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו". העונש על כך הוא קשה. הגב' (ערכין טו) שונה: אמר מר עוקבא, כל המספר לשה"ד אומר הקב"ה לשר של גיהנום: אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה נידוננו, שנאמר "חצי גיבור שנונים עם גחלי רתמים" (תהלים קכ, ד) אין חץ אלא לשון ואין גיבור אלא הקב"ה. וגחלים מעץ רתמים שאינו נכבה בקלות שגחלי רתמים דלוקים יכולים להישאר חודשים בפעולה עד שיכבו. (אור דניאל)

"וַיִּתֵּן אֱלֹהִים הַמִּשְׁפָּט, אֶת־הָאָרִים וְאֶת־הַתְּמִים" (תצוה כח, ל) על אבני החשן היו חרותים שמותיהם של השבטים. משהיה הכהן הגדול שואל משהו באורים ותומים, היו מאירות אותיות בודדות מבין השמות החרותים הללו, ועל ידי צירוף מתאים של האותיות היה הכהן מוצא את התשובה לשאלתו. אולם כדי לצרף את האותיות בסדר

סיפור בהמשכים "שני סדרים" חלק ב.

ציצור: ימי הפסח קרבים ובאים. הכול טרודים בהכנות לחג. רק בבית אחד אין הכנות, אין קניית מצרכי מזון ואין בגדים חדשים. בני משפחתו של רבי שמואל מקארוב התרגלו מאז ומעולם לחיי עוני ודוחק. **המשך:** פניהם של אשתו וילדיו קרנו מאושר וצהלת ההכנות לחג ניכרה בכל פינה. באותו ליל סדר חש רבי שמואל התעלות רוחנית אדירה. החסד שעשה עמו הקב"ה הגביה אותו לשמי-רום, והוא ערך את הסדר עם כל הכוונות הפנימיות והעמוקות. את ההגדה קרא בדבקות עילאית, ולאחר ברכת המזון הוסיף לשיר ולרנן שירות ותשבחות בהתלהבות עצומה. כשסיים את הסדר כבר האיר השחר, והוא מיהר לטבול במקווה ולהתחיל בהכנות לקראת תפילת החג. כל אותו יום היה שרוי במצב-רוח מרומם על הסדר העילאי שזכה לו, וכולו תודה ושבח לבורא. גם במשך היום לא עצם עין לרגע, וכשחזר מבית-הכנסת לאחר תפילת ערבית של ליל החג השני, הרגיש כי העייפות משתלטת עליו ואין בכוחו לערוך את הסדר השני. הוא החליט לשכב לנוח מעט ואמר לבני ביתו כי עוד מעט יקום ויערוך את הסדר. הללו ידעו עד כמה התייגע ביממה האחרונה, והחליטו שלא להעירו עד שיתעורר מאילו. קרוב לשעת חצות התעורר רבי שמואל, העיף מבט בשעון ונחרד. הוא הקפיד לאכול את האפיקומן גם בליל הסדר השני קודם חצות, ועתה מה יעשה? מיד ישב וערך עם משפחתו את הסדר במהירות עצומה, בלי שום כוונות ותחושות עילאיות. לנגד עיניו עמדה מטרה אחת – להספיק לאכול את האפיקומן קודם חצות הלילה. ליל סדר חפז כזה לא חווה מימיו. הוא אמר את ההגדה במהירות עצומה, שתה את ארבע הכוסות ואכל את המצה והמרור בחיפזון, ואכן הספיק לאכול את האפיקומן בחצות. אך ליבו היה שבור ורצוץ על הסדר המואץ הזה, שגם הפחות שבפחותים בעם-ישראל היה מתבייש בו. במשך כל החג לא נחה דעתו. תחושת החמצה וכישלון מילאה את כל ישותו. כשעבר החג החליט לנסוע אל רבו, ה'חווה', לבקש תיקון למה שקלקל. בעומדו לפני רבו, בטרם הספיק לפצות פה, שמע את קולו של הצדיק המדבר בקול, כאילו לעצמו: "הבה נבחן את סדריו של ר' שמואל. הראשון – התלהבות ודבקות, נו מילא. תפס מלאכים... שירות ותשבחות, נו נו, בדוחק... אולם הסדר השני, שנעשה בשפלות ובביטול, בלב נשבר ונדכה – אה אה, איזה סדר זה היה!". ה'חווה' פנה אל ר' שמואל בחיבה ואמר: "עבודתך בליל הסדר השני מתוך שפלות ושיברון-לב הרקיעה שחקים והאירה בכל העולמות. למדרגה עליונה כזאת לא זכה אדם בדורנו!"... **סוף!**

הנכו, על מנת לדעת את התשובה האמיתית, זקוק היה הכהן לרוח הקודש והיה עליו לכוון את השם "תומים". וזהו שאמרו חכמינו "אורים שמאירים את דבריהם, תומים שמשלמים את דבריהם". (יזמא ע"ג) בלעדי ה"תומים" אי אפשר היה לדעת את מובנם של האותיות המוארות, או כי אפשר היה לצרף את האותיות בצורה מסודרת ולקבל תשובה שלא ניתנה מן השמים. (רמב"ן)

"וְעֵשִׂיתָ צִיצִי, וְהָב טְהוֹר; וּפְתַחַת עֲלֶיךָ פְּתוּחֵי חֹתֶם, קֹדֶשׁ לְה'." (תצוה כח, לו) דווקא על הציץ צריך לכתוב קודש לה' ואילו על שאר בגדי אהרון הכהן לא צריך לכתוב וזאת מכיוון שאז גם ההדיוטות היו לובשים ציץ כשל הכהן כמו שהמשנה (שבת פ"ו א) אומרת במה אישה יוצאה ובמה אינה יוצאה בשבת (משום איסור טלטול) לא תצא בטוטפת. ופירש הרמב"ם שם טוטפת הוא ציץ שקושרים אותו על המצח מאוזן לאוזן. ובכדי שיהיה שינוי ניכר בין הכהן לשאר העם בלבוש הציץ לכן צריך לכתוב עליו "קודש לה'". כדי להבדיל בין קודש לחול, אבל בשאר הבגדים שרק הכהן גדול לובשם לא צריך היכר לכך. (בית הלוי לוקט מלבוש יוסף)

פנית ההלכות "דין מוחק בשבת" (סימן שם)

1. הקודע שקיות ניילון שיש בתוכם דברי מאכל, מותר לו לקודען אף במקום האותיות, ואין זה נחשב כמוחק במה שקודע במקום האותיות, שאין דרך מחיקה בכך, וגם אינו מתכווין למחיקה.

2. מותר לדרוך בשבת על ציורים או אותיות שנעשו על הכביש בגיד, וכדומה, אף שעל ידי דריכתו הגיד נמחק. (ילקוט יוסף שבת כרך ה עמוד ק"ז)

3. גרביים או נעליים, שרשום עליהם מספרים או אותיות, ובמשך זמן לבישתם וההליכה בהם האותיות נמחקות ונעלמות, מותר ללובשם בשבת, ואין בזה איסור מוחק כלל. (ילקוט יוסף שם)

"דין כותב בשבת" (סימן שם)

א. הכותב בשבת ב' אותיות, חייב משום כותב. וכן הכותב במכונת כתיבה, חייב משום כותב, וחכמים אסרו לכתוב אף ביד שמאל. (ילקוט יוסף שבת כרך ה עמוד ק"ח)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat_aseem@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"